

Nr 188.

Af herr **Indebetou m. fl.**, om skrifvelse till *Kungl. Maj:t* i fråga om den till handelsflottans pensionsanstalt utgående så kallade föringsersättningen.

Sedan cirka tre årtionden tillbaka har frågan om förbättrad pensionering åt våra sjömän varit på dagordningen och vid upprepade tillfällen varit föremål för Riksdagens behandling på grund af såväl kungl. propositioner som enskilda motionärers framställningar. Därjämte har denna behjärtansvärda fråga varit under utredning af en kommitté under åren 1900—1904, men ansågs dennas uttalande och förslag af vederbörande statsmyndigheter alltför vidtgående. — Alla framställda förslag hafva dock haft det gemensamma målet att öka de disponibla medlen för handelsflottans pensionsanstalt i sådan utsträckning, att fastställd pension skulle kunna beredas hvarje i den utrikes sjöfarten syselsatt sjöman, befäl eller besättningsman, som uppfyllt pensionsanstaltens nog så stränga bestämmelser.

För sådant ändamål har hos Riksdagen hemställts om extra förslagsanslag utöfver hvad den ursprungliga kungl. kungörelsen af 1864 afsett, men hafva dessa framställningar endast i så måtto bifallits, att Riksdagen på grund af 1909 års kungl. proposition beviljat 31,000 kronor för hvardera af åren 1910 och 1911, dock endast till höjande af pensionsbeloppet för 4:de klassens pensionärer från 60 till 90 kr. per år.

De öfriga tre pensionsklasserna fingo däremot kvarstå i samma ogynnsamma ställning som förut.

Af pensionsanstaltens redogörelse för 1911 framgår, att ej mindre än 572 pensionsansökningar voro af anstalten godkända, dock utan att några pensionsbelopp kunde utanordnas till de sökande på grund af brist på tillgångar hos anstalten. Såsom ett enda exempel på huru föga pensions-

anstalten kan möta de berättigade pensionskrafven på densamma, förtjänar här anföras, att af de sökande till 3:dje pensionsklassen — styrmän och maskinister — 19 personer väntat på sina pensioner alltsedan år 1901.

Undersöker man nu något närmare, hvaraf pensionsanstaltens inkomster bestå, och därvid särskildt betraktar pensionsfonden, så finner man, att denna såsom hufvudinkomst har att räkna med dels 50,000 kr. i fast anslag af tullmedel, dels 24,000 kr. i så kallad föringsersättning i enlighet med 1864 års kungörelse, och dels den ökning af föringsersättningen, som föranledes af utrikessjöfartens tillväxt efter år 1864, hvilken år 1911 utgjorde 37,000 kr. Härtill komma inkomster af räntor, bötesmedel och kvarlåtenskap efter sjömän m. m. Alla dessa inkomster, hvilka till största delen användas till pensioner, i fastställd proportion mellan de 4 klasserna, utgjorde år 1911 cirka 147,000 kr.

Det till 4:de klassens pensionärer af Riksdagen beviljade extra förslagsanslaget af cirka 31,000 kr. hafva vi ej ansett böra intagas bland pensionsfondens ordinarie inkomster och sålunda här lämnats å sido.

Af särskildt intresse är att närmare följa beräkningsgrunderna för den så kallade föringsersättningen och att därvid finna, hurusom denna visserligen har vuxit från 24,000 kr. år 1865 till 57,000 kr. 1911, men att samma beräkningsgrunder, hvilka 1864, 1871 och 1874 ansågos lämpliga för dåtida fartyg, fortfarande användas.

I 1864 års kungörelse angående upprättandet af handelsflottans pensionsanstalt är beräkningen af föringsersättningen gjord efter det lästetal, som de i utrikessjöfart gående fartygen då ansågos motsvara, eller 120,000 gamla läster. En gammal läst, som svarade mot 0,576 nyläster, utgjorde 5,760 svenska skålpund, hvilka i sin ordning motsvara 2,45 ton i vikt. Genom kungl. bref till generaltullstyrelsen af den 9 juni 1871 ålades tullverket att för hvarje år till handelsflottans pensionsanstalt utbetala dels 24,000 kr., motsvarande ersättning för den så kallade föringen å ofvannämnda 120,000 gamla läster (69,120 nyläster) och dels 1,000 kr. för hvarje öfverskjutande 5,000 gamla läster (2,880 nyläster).

Genom en kungörelse af den 16 oktober 1874 fastställdes vidare, att vid en öfvergång från nyläster till dräktighetston (kubikmått) 1 nyläst skall anses motsvara 3,14 dräktighetston, när fråga är om segelfartyg, och 4,5 ton beträffande ångfartyg. Dessa jämförelsetal gifva i sin ordning det för nutida förhållanden högst egendomliga resultatet, att 1 dräktighetston för ett segelfatyg skulle motsvara 1,39 viktton i lastningsförmåga och för ångfartyg en lastningsförmåga af endast 0,97 viktton.

För flertalet af våra nuvarande segelfartyg torde 1 dräktighetston i verkligheten motsvara 1,6 ton i lastningsförmåga och för vår ångbåtsflotta torde 1 dräktighetston snarare öfver- än understiga 2 ton i lastningsförmåga och för moderna ångare motsvara ända till 3 tons lastningsförmåga.

För under 1860-talet byggda fartyg torde dessa beräkningsgrunder varit någorlunda lämpliga, om man tager i betraktande, att särskildt ångfartygen voro tungt byggda och hade stora, tunga maskiner, hvarigenom deras lastningsförmåga var jämförelsevis sämre än segelfartygens. Redan 1875 synes man dock börjat anse dessa beräkningsgrunder för skeppsmätningen väl låga, hvilket framgår af ett utlåtande från lotsverket sagda år.

Några kalkyler öfver huru stor föringsersättningen årligen borde hafva varit, om dessa 40-åriga bestämmelser ändrats i den mån utvecklingen af våra handelsfartyg gifvit anledning till skulle här hafva blifvit alltför vidlyftiga, men det torde dock vara lämpligt att här anföra, hurusom man i så fall kunnat beräkna inkomsten för handelsflottans pensionsanstalt år 1911 cirka 40,000 kr. större, än hvad den nu blifvit sagda år.

Hade vidare anstalten under flera af de senare åren fått sin föringsersättning beräknad på tidsenligt sätt, så hade den med all sannolikhet kunnat utbetala pensioner till alla därtill berättigade och möjligen äfven kunnat höja pensionernas storlek utan något ingripande från statskassan, såsom under de senaste tre åren varit fallet.

Af hvad vi här ofvan anført torde med all önskvärd tydlighet framgå, hurusom endast en modernisering af urgamla beräkningsgrunder behöfver företagas för att pensionsanstalten skall bli i stånd till att med egna medel möta de för hvarje år allt högljuddare krafven på bättre och rättvisare pensionering af vårt sjöfolk.

Men därjämte framkallas en omändring af de nuvarande beräkningsgrunderna af föringsersättning af det sakförhållandet, att vid ett eventuellt införande af den så kallade engelska mättningsregeln ångfartygens nettotonnage kommer att minskas med cirka 20 %. Ett bibehållande af 1874 års beräkningsgrunder af föringsersättningen skulle således äfven medföra en minskning af pensionsanstaltens inkomster af 20 %, om ej en ändring af dessa gamla bestämmelser företages i samband med en ändring af skeppsmättningsregeln.

Ehuru man visserligen har anledning förmoda, att ett förslag till allmän ålderdoms- och invaliditetsförsäkring kommer att inom de närmaste åren föreläggas Riksdagen, är ju därmed ej alldeles gifvet, att denna vidt-

gående fråga omedelbart finner sin slutliga lösning, utan torde man böra räkna med möjligheten af densammas fördröjande.

Under sådant förhållande och då vi därjämte anse en särskild lösning af sjöfolkets pensionering både lämplig och sannolik, få vi under hänvisning till ofvanstående hemställa, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla,

det Kungl. Maj:t täcktes snarast möjligt utreda i hvad mån handelsflottans pensionsanstalt på grund af otidsenliga beräkningsgrunder af den så kallade föringsersättningen gått miste om enligt statsmakternas beslut densamma tillkommande tullmedel samt därefter dels låta godtgöra anstalten sådan eventuell förlust och fastställa nya och efter nutida förhållanden anpassade beräkningsgrunder för denna föringsersättning.

Stockholm den 26 januari 1912.

E. Indebetou.

C. J. Ödman.

Edvard Lithander.